

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۳/۳

تاریخ تصویب مقاله: ۹۷/۱/۱۸

تحلیل رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی نوجوانان شهر زاهدان با نگاهی به پیش‌گیری از جرم

اسحق بامری*، دکتر امیر حمزه سالارزایی**

چکیده

شیوه‌های آموزش و تربیت صحیح و چگونگی رفتار با نوجوانان، همواره یکی از مسائل مورد توجه والدین، معلمان، مربیان و... بوده است. در این راستا هدف پژوهش پیش‌رو، تحلیل رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی نوجوانان شهر زاهدان با نگاهی به پیش‌گیری از جرم است، تا تحلیل شود که سبک زندگی نوجوانان چه میزان در بزه آنان مؤثر است. نوع تحقیق، توصیفی-تحلیلی، مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، اسنادی و میدانی می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل نهایی، از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج تجزیه و تحلیل فرضیه اول نشان داد، تمام شاخص‌های به دست آمده گویای رابطه مستقیم و مثبت بین سبک زندگی و تربیت جنسی ($\text{sig} > 0/001$) است؛ همچنین، نتایج فرضیه دوم گویای تفاوت معناداری بین دو گروه نوجوان دختر و پسر در وضعیت تربیت جنسی می‌باشد و در کل تربیت مثبت جنسی در پیش از ارتکاب جرایم جنسی به‌طور معناداری مؤثر است.

واژگان کلیدی: سبک زندگی، تربیت جنسی، نوجوانان، بزهکاری جنسی، شهر زاهدان.

eshghbameri@gmail.com

* مربی دانشگاه سیستان و بلوچستان

** دانشیار دانشگاه سیستان و بلوچستان

مقدمه

خداوند می‌فرماید: «وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلْمُ مَا تُوسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ» (ق، ۱۶). «و ما انسان را آفریده‌ایم و می‌دانیم که نفس او چه وسوسه‌ای به او می‌کند و ما از شاه‌رگ به او نزدیک‌تریم». بدیهی است که خالق وجود انسان که سیطرهٔ قیومی بر انسان دارد، می‌داند که نیازمندی‌های او چیست و چگونه ضمن برطرف کردن نیازمندی‌ها، راه پرورش و مدیریت صحیح وسوسه‌های نفسانی او با چه سبک و سیاقی بالنده و کیفی می‌شود. سبک زندگی اصطلاحی است که در فرهنگ سنتی چندان کاربردی ندارد، چون ملازم با نوعی انتخاب از میان تعداد کثیری از امکان‌های موجود است؛ سخن گفتن از کثرت انتخاب نباید به این پندار بیانجامد که در همهٔ انتخاب‌ها به روی همه افراد باز است. یا آنکه همهٔ مردم تصمیم‌های مربوط به انتخاب‌های خویش را با آگاهی کامل از کلیهٔ امکانات موجود برمی‌گزینند. چه در عرصهٔ کار و چه در عرصهٔ مصرف، برای همهٔ گروه‌هایی که از قید فعالیت‌های سنتی آزاد شده‌اند، انتخاب‌های گوناگونی در زمینهٔ سبک زندگی وجود دارد (گیدنز، ۱۳۸۲، ۱۶).

طرز تلقی ما در ایران از تربیت جنسی در برخی از جنبه‌ها با اندیشه غرب کاملاً متفاوت است. غرض ما از تربیت جنسی، پرورش، تعدیل و جهت‌دهی است نه پروردن و اوج‌دادن. به‌عنوان نمونه، ما وجود شرم و حیا در زمینهٔ تربیت جنسی را یک اصل انسانی می‌دانیم و با آزادی و بی‌بندوباری در زمینهٔ جنسی کاملاً مخالف هستیم (فرمینی فراهانی، ۱۳۸۶، ۱۲).

تردیدی نیست که بسیاری از افراد، غریزهٔ جنسی را عاملی در جهت التذاذ می‌شناسند و به‌همین لحاظ به هر قیمتی در پی رسیدن به آن هستند، اما ضمن این که اصل لذت‌خواهی در ارتباط با غریزهٔ جنسی غیرقابل انکار است، باید به این نکته توجه کرد؛ نخست این لذت‌خواهی به لذت‌پرستی کشانده نشود که در آن صورت آدمی از بسیاری از وظایف و تکلیف اصلی خود وامی‌ماند. خداوند چه زیبا این خطر را گوش‌زد می‌کند:

«أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ» (جاثیه، ۲۳). «پس آیا دیدی کسی را که هوس خویش را معبود خود قرار داده»؛ دوم این که، این التذاذ در چارچوب ضوابط شرعی، قواعد اجتماعی و مقرراتی باشد که خداوند آن را برای بشر تجویز کرده است؛ سوم این که، تلقی از آن به عنوان سرمایه فراموش نشود و مراقبت به عمل آید که انسان ضمن صیانت و پاسداری از غریزه جنسی، آن را برای حیات مادام‌العمر خود نگه دارد و از دریچه اتلاف و استفاده نامناسب به آن نگریسته نشود (قائمی، ۱۳۷۷، ۱۹). غریزه جنسی یکی از غرایز پر قدرت بشر است که اگر برای مهار و هدایت آن به موقع اقدام نشود و از راه صحیح تعدیل نشود، زمام اختیار آدمی را به دست خواهد گرفت و چون طوفان سرکش، او را منجلاب و فساد و تباهی خواهد کشاند (علی مردانی، ۱۳۸۶، ۹).

یکی از عواملی که در تربیت جنسی نوجوانان مؤثر می‌باشد سبک زندگی آنان است. در واقع مطالعات نشان داده که پیروی از سبک زندگی سالم باعث بهبود سلامت عمومی افراد و کاهش خطر بروز بسیاری از بیماری‌های مزمن و مانع از وقوع بسیاری از مرگ‌های زودرس می‌شود (فورد و همکاران^۱، ۲۰۱۰). هرچند که به نظر می‌رسد به صورت منطقی هم باید رفتارهای سالم را در مقابل رفتارهای ناسالم انتخاب کنند، اما مسئله به این سادگی نیست و عوامل مختلفی به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه بر انتخاب شیوه زندگی تأثیرگذار هستند (کوکرها^۲، ۲۰۰۵)؛ بنابراین، عوامل مؤثر و مهم در تربیت جنسی نوجوانان (دختران و پسران) و سبک زندگی، بسیار مؤثر است. طبق آنچه گفته شد، در این پژوهش به بررسی رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی نوجوانان شهر زاهدان پرداخته شده است.

سؤالات پژوهش

۱. بین سبک زندگی و تربیت جنسی نوجوانان چه رابطه‌ای وجود دارد؟
۲. وضعیت سبک زندگی در بین نوجوانان دختر و پسر چگونه است؟

^۱. Ford and et al.

^۲.Cockerham

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین سبک زندگی و تربیت جنسی رابطه مستقیم وجود دارد.
۲. بین تربیت جنسی نوجوانان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد.

پیشینه پژوهش

در رابطه با موضوع پژوهش حاضر، مطالعاتی در سطح داخلی و خارجی صورت نگرفته است، ولی در این قسمت به مطالعاتی که همسو با موضوع پژوهش حاضر هستند، پرداخته می‌شود:

فقیهی و همکاران (۱۳۸۷)، در مقاله‌ای با عنوان، آموزش جنسی به کودک و نوجوان از دیدگاه اسلام و مطالعات روانشناختی به بررسی متون اسلامی و پیشینه مطالعات روانشناختی، اهمیت و ضرورت آموزش‌های جنسی، روش‌ها و منابع مناسب آن و پیشگیری از انحرافات جنسی پرداخته است.

فرمehنی فراهانی (۱۳۸۷)، در مقاله‌ای تحت عنوان، نگاهی گذرا بر تربیت جنسی در مقاطع تحصیلی به این نتایج رسید، مسئله تربیت جنسی موضوع حساس و در عین حال مهم است؛ چرا که به سعادت و ضلالت آدمی پیوند خورده است، بنابراین برعهده مربیان و مشاوران است که آن را با ظرافت و در عین حال به درستی ارائه دهند. همچنین با توجه به مسائل جنسی در سطوح مختلف تحصیلی، ارائه آن با توجه به شرایط سنی، عقلی و تحصیلی از ضروریات است.

مرقاتی خوبی و همکاران (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای تحت عنوان، سلامت جنسی کودکان: مطالعه کیفی تبیین دیدگاه‌های والدین، به این نتایج رسیدند، اکثریت شرکت‌کنندگان توصیف مفهوم سلامت جنسی کودکان بروز رفتار جنسی را شاخص سلامت نمی‌دانستند. در مدیریت رفتارهای جنسی کودکان سیاست‌های خانوادگی خود را اجرا می‌کردند در بیشتر خانواده‌ها به علت تعارض بروز رفتار جنسی کودک با

ارزش‌های سنتی خانواده، فرهنگ اغماض و سکوت در مدیریت رفتارهای کودکان به هنجار تبدیل شده است. در شناسایی اولویت‌های تربیت جنسی کودکان بیش‌ترین کمبود در بُعد تعامل پیش‌برنده بین خانه و مدرسه است. خجسته (۱۳۹۵)، در مقاله‌ای تحت عنوان، بررسی تربیت و آموزش مسائل جنسی در کودکان و نوجوانان از دیدگاه اسلام، به این نتایج رسید، نوجوانان باید از طریق کتاب‌های درسی و محتوای آموزشی مناسب و متخصصان با مسائل جنسی آشنا شوند تا کمترین آسیب را ببینند.

تفاوت پژوهش حاضر با سایر پژوهش‌های قبل، در بررسی ارتباط بین سبک زندگی و تربیت جنسی نوجوانان می‌باشد. در واقع تاکنون در این حوزه مطالعه‌ای صورت نگرفته است؛ بیشتر مطالعاتی که تا اکنون انجام شده در زمینه تربیت جنسی از دیدگاه اسلام می‌باشد.

تعاریف و مفاهیم

مفهوم سبک زندگی

مفاهیم کلی همچون سبک زندگی در عین سادگی دشواری‌های خاص خودش را هم دارد. به تعبیری می‌توان گفت که سبک زندگی، یک مقوله سهل و ممتنعی است که به خاطر بسیط‌بودن بیش‌ازحدش، نمی‌توان حدود و ثغور آن را به صورت خاص مشخص کرد، اما آنچه را که نمی‌توان انکار کرد ضرورت و حساسیت پرداختن به این موضوع است. امروزه مفهوم سبک زندگی راهی برای تعریف اعتقادات، ارزش‌ها و همچنین نشانگر کارکردها و موقعیت اجتماعی افراد است. مطالعات سبک زندگی از این جهت اهمیت دارد که شیوه‌های ارتباط و پیوند اجتماعی حاصل از فرایندهای فرهنگی و اقتصادی مدرن را آشکار می‌سازد.

سبک زندگی روش الگومند مصرف، درک و ارزش‌گذاری محصولات فرهنگ مادی است که استقرار معیارهای هویتی را در چارچوب زمان و مکان ممکن می‌سازد. سبک

زندگی اساساً به معانی نمادین محصولات توجه دارد؛ یعنی آنچه در ورای هویت آشکار این محصولات نهفته است، سبک زندگی اصطلاحی است که در فرهنگ سنتی چندان کاربردی ندارد، چون ملازم با نوعی انتخاب از میان تعداد کثیری از امکان‌های موجود است. این رویکرد راهی است که به درک مدرن‌بودن سبک‌های زندگی و تقابل آن‌ها با شکل‌بندی‌های پیشین می‌انجامد و این معانی نمادین اموری توافقی هستند که پیوسته در حال از نو ابداع‌شدن هستند (گیدنز، ۱۳۸۲، ۱۸). برای تأیید نمادین‌بودن محتوای سبک زندگی دلیل هم می‌توان آورد، صنعتی‌شدن موجب پیچیدگی و تمایز یافتگی حد و حصر جهان کالاها شده است. که نه تنها تعداد اشیای موجود به غایت فزونی یافته است؛ بلکه چگونگی دسترسی به آن‌ها، عرضه، نمایش و معرفی آن‌ها همگی تبدیل به خدماتی شده‌اند که خود شکلی از کالا به حساب می‌آیند که بنابراین در بازار خرید و فروش می‌شوند. سبک‌های زندگی عمدتاً در قالب چیزهای ملموسی هستند که آن‌ها را به اموری نمادین بدل می‌کنند؛ نمادهایی که انعطاف‌پذیرند و دارای معانی گوناگونی هستند. همه دارایی‌های مادی حامل معانی اجتماعی هستند و بنابراین باید بخش عمده‌ای از تحلیل فرهنگی را متوجه استفاده از این کالاها به منزله رسانه بنامیم و سبک زندگی (مصرف شخصی کالاها) بخش مشهود فرهنگ است. این شیوه‌های مصرف در سلسله مراتبی آرایش می‌یابد که به طیف کاملی از تمایز و تفاوت‌ها، تا حد توان ذهن بشر را میدان می‌دهند (گیدنز، ۱۳۸۲، ۱۹).

بسیاری کتاب (تمایز) بوردیو را انجیل محققان این عرصه می‌دانند و کمتر متنی را در این عرصه می‌توان یافت که آرای وی را مرور نکرده باشد (بوردیو^۱، ۱۹۸۴) بوردیو به تحلیل انتخاب‌های سبک زندگی پرداخته و آن را از این جهت بااهمیت دانسته که تمایزات اجتماعی و ساختاری در دهه اخیر مدرنیته به‌طور روزافزونی از رهگذر صور

^۱. Bourdieu

فرهنگی بیان می‌شوند، کلیه اعمال مصرف، یعنی استحصال و دخل و تصرف باید به منزله نمایشی از تسلط بر یک رمز ارتباطی در نظر گرفته شود و نیز باید به منزله یک «گرایش زیباشناختی» درک شود که پرتقاضاترین عنوانی است که دنیای فرهنگ (همیشه به‌طور ضمنی) تحمیل می‌کند (همان منبع). می‌توان دید که سبک و سیاق استفاده از کالا به‌خصوص آن دسته از کالاها که ممتاز قلمداد می‌شوند، تشکیل‌دهنده یکی از نشانه‌های کلیدی هویت و نیز سلاحی ایده‌آل در استراتژی‌های تمایز است (همان منبع). بوردیو در دومین بحث اصلی کتاب تمایز نقدی اجتماعی درباره سلیق ارائه می‌کند و مشخص می‌سازد که ذوق و سلیقه در وهله اول و قبل از هر چیز بی‌میلی و اکراه نسبت به سلیق دیگران است؛ دلیل این امر آن است که اعمال و رویه‌های فرهنگی، بازی گلف یا فوتبال، بازدید از موزه یا نمایشگاه اتومبیل، گوش کردن به موسیقی جاز یا تماشای سریال‌های کمدی و کارهایی نظیر آن، معنی اجتماعی خود و قابلیت مشخص ساختن تفاوت و فاصله اجتماعی را از برخی ویژگی‌های ذاتی خود نمی‌گیرند؛ بلکه آن را از موقعیتی که این عمل و رویه فرهنگی در نظام اهداف و رویه‌های مطلوب وی دارد، کسب می‌کنند. از این رو آشکار ساختن منطق اجتماعی مصرف نه با برقرارساختن ارتباطی مستقیم بین رویه و عملی خاص، بلکه از طریق تطابق‌های ساختاری که بین دو مجموعه از روابط، یعنی سبک زندگی و موقعیت اجتماعی که به وسیله گروه‌های مختلف اشغال شده عملی می‌شود. دگرگونی‌های فرهنگی - اجتماعی در دهه اخیر مدرنیته، اصلی‌ترین مضمون مورد توجه گیدنز است. گیدنز همانند بوردیو، با مسئله رقابت میان جامعه‌شناسی کلان و خرد یا رقابت میان دیدگاه‌هایی که تأکید بر عاملیت دارند با دیدگاه‌هایی که بر ساختار تأکید می‌کنند، سروکار دارد. در متن نظم و ترتیبات ما بعد سنتی «خود مبدل به یک پروژه بازتابی می‌شود» (گیدنز، ۱۳۸۰). بازتابی بودن سبک‌های زندگی بدین معناست که هر سبک زندگی در متن خود معنایی ضرورتاً نامعین دارد و بنابراین قطعی نبودن معنای سبک

زندگی یعنی نفی امکان تبیین کافی معنا توسط تعیین‌کننده‌های ساختاری، بازتابندگی اشاره‌ای است به اینکه معانی فعالیت‌های سبک زندگی اساساً با نیروهای وسیع‌تر تعیین نمی‌شود، بلکه طی فرایند داد و ستد عملی زیست جهان‌های متمایز، معانی روش‌های استفاده از مواد و مصالح نمادین مصرف‌انبوه، مبدل به اشیاء و اعمال ملموس می‌شوند که استعاره‌ای برای خودشان می‌باشند؛ بازتابندگی اشاره‌ای است به استفاده از اطلاعات مربوط به شرایط فعالیت به‌عنوان ابزاری برای تنظیم و تعریف مجدد و قاعده‌مند معنا و چیستی رفتار؛ بنابراین نزد گیدنز، تحول سبک‌های زندگی و دگرگونی‌های ساختاری مدرنیته به واسطه بازتابندگی منادی به یکدیگر می‌خورند، «به‌دلیل بازبودن زندگی اجتماعی امروز، کثرت یافتن زمینه‌های گُش و تعداد مراجع مقتدرتر، انتخاب سبک زندگی برای ساختن هویت شخصی و در پیش گرفتن فعالیت‌های روزانه، به‌طور فزاینده‌ای اهمیت می‌یابد» (گیدنز، ۱۳۸۰).

مفهوم و ضرورت تربیت جنسی

تربیت در لغت از ماده ربو و در بابِ تفعیل به معنای زیادت و فزونی می‌باشد و در اصطلاح تعاریف گوناگونی از آن ارائه شده که کامل‌ترین و جامع‌ترین آن‌ها عبارت‌است از، فعالیتی منظم و مستمر در جهت کمک به رشد جسمانی، شناختی، اخلاقی، اجتماعی و عاطفی افراد به گونه‌ای که نتیجه آن در شخصیت مربی به‌ویژه در رفتارهای او ظاهر شد (حاجی‌ده‌آبادی، ۱۳۷۷، ۱۲).

تربیت در این بُعد شامل آن عده از عادات، ملکات و روش‌های بشری است که به غریزه جنسی بستگی دارند؛ مانند حیای زن و مرد، عفاف، وفاداری و... می‌باشد. تربیت جنسی در یک معنای فراتر از آموزش جنسی، عبارت‌است از به‌کارگیری شیوه‌هایی، برای ایجاد صفات و رفتارهای جنسی سالم و زدودن صفات و رفتارهای جنسی غیر سالم در انسان.

در کتاب‌های پزشکی عمومی، تربیت جنسی اغلب به مفهوم آموزش جنسی است؛ اما تربیت جنسی مفهوم وسیع‌تری دارد و نه تنها شامل احساس جنسی می‌شود، بلکه به خصوصیات رشد شخصیت اجتماعی و اخلاقی و فرهنگی توجه دارد (کوچتکوف و لاپیک، ۱۳۷۳). در تربیت جنسی، غریزه جنسی در رابطه با جنسیت، سن، شخصیت، فرهنگ، دین و... بررسی می‌شود. منظور از آموزش جنسی ارائه هر نوع دانش و آگاهی نظری و عملی به شخص متناسب با سن و جنسیت او در جهت تأمین روانی، جسمی و اجتماعی و رفع نیازهای جنسی و تعالی خویش و بقای نسل افراد می‌باشد (فقیهی، ۱۳۷۰، ۷). کرکلر (۲۰۰۰) معتقد است: سه عامل اساسی مطرح در برنامه جامع‌تر جنسی خانواده‌ها شامل آگاهی‌های جنسی، اخلاق جنسی و آینده جنسی است. تربیت جنسی، مجموعه‌ای از اقدامات و تدابیر تربیتی است که شامل آموزش آداب و ضوابط، هدایت، مراقبت و به کارگیری اصول، روش‌های درست، که موجبات رشد غریزه جنسی در جهت تعالی و تکامل شخصیت جنسی کودک فراهم می‌شود و یا بتواند از این غریزه به‌نحو مطلوب در رشد فردی و اجتماعی استفاده کند. از نظر نقش و پایگاهی که بزرگسالان در این باره دارند می‌توان اقدامات آن‌ها را برای بالارفتن سطح اطلاع و درک نسل جدید هم در نظر گرفت (انسورسون^۱، ۱۹۹۹). هدف از تربیت جنسی در اسلام، شرح اعمال جنسی نیست، بلکه راهنمایی افراد در برخورد با این نیاز و گاهی حتی جنس مخالف و در مراحل بعد با همسر، ایجاد عشق و علاقه و محبت در زندگی زناشویی، برخورداری از سلامت جنسی، دوری از فسق و فجور، حفظ عفت و پاکدامنی، حفظ کرامت انسانی و التذاذ مفید و مؤثر سالم است که نشانگر لذت‌های معنوی آخرت می‌باشد. بر این اساس، تربیت جنسی را می‌توان پروراندن غریزه جنسی متناسب با شرایط سنی، جنسیتی و مسائل متغیر روز و مطابق با قوانین و سنن الهی، در تمام طول زندگی فرد دانست. به گونه‌ای که با رشد و دگرگونی این غریزه، آگاهی فرد نیز در این زمینه افزایش یابد و باعث تکامل جنبه‌های

1. Anseron

مختلف فرد و جامعه شود و فرد بتواند در آینده، این جنبه از تربیت را به درستی به نسل بعد منتقل کند.

فواید آموزش جنسی در تحقیقات روان شناختی

از نظر هوستون، مارتین و فلدرز (۱۹۹۰)، افرادی که در سمینارها و برنامه‌های آموزش جنسی شرکت می‌کنند، بسیار راحت‌تر می‌توانند راجع به مسائل جنسی با نوجوانان‌شان صحبت کنند، همچنین این والدین منابع مناسب خواندنی را درباره مسائل جنسی برای فرزندان خود فراهم می‌آورند (هاستون و همکاران^۱، ۱۹۹۰) در پژوهشی ادلوی (۱۹۹۱) نشان داد بیشتر والدین با داشتن یک واحد درسی راجع به آموزش جنسی، در مدارس فرزندان‌شان موافق بود (ادلوی^۲، ۱۹۹۱). کینگ، پارسی و ادویر (۱۹۹۳) اظهار کرده‌اند در پژوهش آنها، فقط ۱۸ درصد از شرکت‌کنندگان که هیچ دوره آموزش جنسی‌ای نگذارنده بودند، راجع به مسائل جنسی با کودکان‌شان گفت‌وگو کرده بودند، در صورتی که ۸۶/۵ درصد آن‌هایی که آموزش جنسی دیده بودند، راجع به مسائل جنسی با فرزندان‌شان گفت‌وگو کرده بودند. یکی از پرسش‌های مورد توجه برخی از پژوهشگران این بوده است که آیا گذاردن یک دوره آموزش جنسی برای افراد جوان آثار دراز مدتی بر تمایل آن‌ها برای بحث درباره مسائل جنسی با فرزندان‌شان، در آینده خواهد داشت یا خیر (کینگ و همکاران، ۱۹۹۸) مطالعات متعددی نشان داده است این دوره‌های آموزشی تأثیرات دراز مدتی بر اعضای شرکت‌کننده داشته است. به‌طور کلی، در دوره‌های آموزش جنسی، نوجوانان می‌توانند ارزش‌ها و نگرش‌های جنسی خود را بیان و تبادل نظر کنند. در همین زمینه، پیلاوی و یتس (۱۹۹۳) معتقدند اولین قدم برای جلوگیری از انحرافات جنسی و

^۱. Huston et al

^۲. Adeloye

بارداری در نوجوانان، دوره‌های آموزش جنسی است و این گونه برنامه‌ها ممکن است نتایج مثبتی به بار آورد (فیلائی یتس^۱، ۱۹۹۳).

به نظر کیمن (۱۹۹۵)، والدین باید بنابر دو فرض مسلم، مسائل جنسی را به فرزندان خود آموزش دهند:

۱- والدین زمینه دانش کافی درباره مسائل جنسی را همانند یک مربی خوب و ماهر دارند.

۲- گرفتن تصمیم مبنی بر آموزش مسائل جنسی به فرزندان، در حیطه اختیارات خود والدین است.

والدینی که تصمیم ندارند مربی آموزش جنسی به فرزندانشان باشند یا تمایل ندارند که در مدارس، فرزندانشان درباره مسائل جنسی آموزش ببینند، اصولاً از این هراس دارند که این آموزش‌ها بی‌قیدی در امور جنسی را در فرزندانشان رواج دهد (کامان^۲، ۱۹۹۵). ریس و سیدل (۱۹۸۹). در همین زمینه اظهار می‌دارند که مدیران و معلمان، والدین را مانعی عمده در اجرای برنامه‌های رسمی آموزش جنسی در مدارس می‌دانند و احساس می‌کنند والدین عموماً، هنگام صحبت راجع به مسائل جنسی احساس ناراحتی می‌کنند (ریس و سیدل^۳، ۱۹۸۹).

مرحله بلوغ تا ازدواج (دوازده سالگی تا ازدواج)

مرحله دوم به سبب عواملی همچون میل به استقلال، سرکشی و طغیان افراد، شکنندگی سریع، تغییرات سریع در رشد بدن و عوامل دیگر که در بلوغ اتفاق می‌افتد، مرحله حساسی است. نوجوانان در این سنین نه از مزایای کودکی برخوردارند و نه امتیازات

1. Pillai, Yates

2. Kaman

3. Reis and Seidl

بزرگسالی، تصور می‌کنند که همه چیز را می‌دانند، اما چیز زیادی نمی‌دانند. در رویا و تخیل زندگی می‌کنند، اما با واقعیت روبه‌رو هستند و برای دست‌یابی به هویت و رسیدن به استقلال تلاش می‌کنند (حسینی، ۱۳۸۹، ۲۵). موفقیت در تربیت‌جنسی تا حد زیادی بستگی به این دارد که فرد در چه شرایطی بلوغ را آغاز کرده باشد و میزان آمادگی و اطلاعات او در این زمینه چقدر کافی و درست باشد. و اندرماسن (۲۰۰۴) بیان می‌کند که در سنین ۱۳ تا ۱۷ سالگی (نوجوانی) شور و اشتیاق نوجوانان برای کسب اطلاعات جنسی در اوج خود می‌باشد. بدین دلیل، چنانچه بتوان به نحو مؤثری با نوجوانان در این سنین برخورد کرد. درک بهتری از این غریزه و چگونگی کنترل و ارضای آن خواهند داشت. به نظر موریس دبس، تغییرات بلوغ، به معنای اخص کلمه مستلزم تربیت‌جنسی است، ولی هنوز نه در خانواده و نه در مدرسه، به این جنبه از تربیت اهمیت کافی داده نمی‌شود؛ بنابراین، اگر مسئله جنسی را از لحاظ اهمیت در ردیف سایر فعالیت‌های انسانی قرار داده و آن را گناه نشماریم، بسیاری از مشکلاتی که امروز وجود دارد از میان خواهد رفت.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و از روش توصیفی-تحلیلی جهت بررسی پارمترهایی مورد بررسی سود جسته و همانند سایر تحقیقات دارای دو زیر بخش عمده جهت انجام بوده است. تحقیق، کوشش منظمی است که برای پاسخگویی به یک یا چند سؤال انجام می‌شود و در این راستا تکنیک‌های متنوعی در دسترس هستند و شامل مطالعه و مرور اسناد و مدارک، مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه می‌شود. بر این اساس، در تحقیق حاضر متناسب با اهداف، سؤالات و فرضیات، جمع‌آوری اطلاعات به دو صورت انجام خواهد شد:

الف) روش اسنادی-کتابخانه‌ای: در ابتدا برای اینکه بتوان در زمینه مبانی نظری تحقیق اطلاعاتی کسب کرد بایستی از کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها و مقالات علمی-پژوهشی، مبانی نظری مرتبط با موضوع را گردآوری کرد.

ب) روش پیمایشی: در این روش با مراجعه به مدارس راهنمایی و دبیرستان دخترانه و پسرانه برای گردآوری اطلاعات، از طریق مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه داده‌های مورد نیاز پژوهش تکمیل می‌شود. لازم به ذکر است، در این تحقیق بخش اصلی داده‌ها از طریق پرسشنامه گردآوری خواهد شد؛ پرسشنامه نیز بر اساس طیف لیکرت گزینه‌های (خیلی کم با امتیاز ۱، کم با امتیاز ۲، تا حدودی با امتیاز ۳، زیاد با امتیاز ۴، خیلی زیاد با امتیاز ۵) تنظیم شده است.

جهت بررسی بین وضعیت سبک زندگی و تربیت جنسی از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شده است.

جهت بررسی وضعیت سبک زندگی در بین نوجوانان دختر و پسر از آزمون من ویتنی استفاده شده است.

جامعه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این پژوهش، عبارت است از کلیه نوجوانان دختر و پسر در مدارس دبیرستان و راهنمایی دختران و پسران شهر زاهدان در سال ۱۳۹۴ می‌باشد. نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت هدفمند انجام شده است به این صورت که هنگامی که پاسخ‌ها به حد اشباع رسید نمونه‌گیری به اتمام می‌رسد؛ بنابراین در این پژوهش نیز تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان جامعه نمونه انتخاب شدند، براساس توزیع موازی پرسشنامه‌ها بین دختران و پسران، صد پرسشنامه بین دختران و صد پرسشنامه نیز بین پسران توزیع شد.

روایی و پایایی ابزار تحقیق

برای مطمئن شدن از روایی بودن پرسش‌نامه‌ها، از نظرات اساتید و در نهایت از نظرات متخصصان در این زمینه استفاده شده است.

پایایی، دلالت بر آن دارد که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد، دامنه، ضریب اعتبار از صفر تا یک است. برای تعیین پایایی نیز از آلفای کرونباخ استفاده شده است. این روش برای محاسبهٔ درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه به کار می‌رود. در این ابزار پاسخ هر سؤال می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. اعتبار روایی این پژوهش براساس اعتبار محتوایی است؛ اعتبار محتوایی یک آزمون، معمولاً توسط افرادی متخصص در موضوع مورد مطالعه تعیین می‌شود. برای افزایش اعتبار این پژوهش، پرسشنامه تهیه شده در اختیار تعدادی از اساتید مطلع قرار داده شده تا مطالعه کرده و نظر خود را بیان کنند. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ از بسته نرم‌افزاری SPSS محاسبه شده. دامنهٔ آلفای کرونباخ می‌تواند بین صفر تا یک باشد. هرچه آلفای کرونباخ به سمت ۱ میل کند پایایی بیشتر است. اگر آلفای کرونباخ کمتر از ۰/۵ باشد ابزار کار فاقد پایایی است؛ نتایج ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۵۷ محاسبه شده است. در پرسشنامه دوم ۰/۶۷۰، بنابراین در مجموع پایایی پرسشنامه‌ها در سطح مناسبی قرار داشته و قابل اعتماد برای پژوهش میدانی می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

سبک زندگی نوجوانان

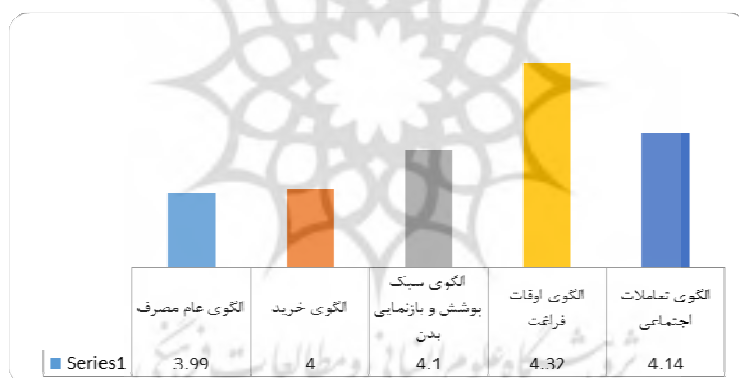
جهت بررسی سبک زندگی در نوجوانان تعداد ۵ شاخص با توجه به بررسی‌های انجام گرفته و مبانی نظری انتخاب شده و در قالب پرسش‌نامه منعکس شده و در میان افراد مورد مطالعه که شامل ۲۰۰ نفر می‌باشد توزیع شد. اطلاعات به دست آمده از

پرسش نامه‌های توزیع شده، با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. که در جدول ذیل به طور کامل بیان شده است.

جدول ۱. میانگین شاخص‌ها

میانگین	شاخص‌ها
۳/۹۹	الگوی عام مصرف
۴/۰۰	الگوی خرید
۴/۱۰	الگوی سبک پوشش و بازنمایی بدن
۴/۳۲	الگوی اوقات فراغت
۴/۱۴	الگوی تعاملات اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل ۱. میانگین شاخص‌های رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی در بین نوجوانان، منبع: یافته‌های تحقیق

همانطور که در جدول و نمودار بالا ملاحظه می‌شود، در بین شاخص‌های مطرح شده، به ترتیب شاخص‌های، الگوی فراغت با میانگین ۴/۳۲، الگوی تعاملات اجتماعی با میانگین ۴/۱۴، الگوی سبک پوشش و بازنمایی بدن با میانگین ۴/۱۰، الگوی خرید با میانگین ۴/۰۰، الگوی عام مصرف با میانگین ۳/۹۹، به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

در ادامه نیز با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به بررسی میزان سبک زندگی نوجوانان پرداخته شده است.

جدول ۲. بررسی میزان سبک زندگی نوجوانان

حد متوسط (۳): میانگین فرضی					
فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵		معنا داری (۲) دامنه	T	میانگین	شاخص‌ها
پایین	بالا				
۳/۸۰	۴/۱۰	۰/۰۰۰	۱۱/۴۶۰	۳/۹۹	الگوی عام مصرف
۳/۸۸	۴/۱۰	۰/۰۰۰	۱۰/۸۷۸	۴/۰۰	الگوی خرید
۴/۰۰	۴/۱۷	۰/۰۰۰	۱۶/۰۹۸	۴/۱۰	الگوی سبک پوشش و بازنمایی بدن
۴/۲۳	۴/۴۰	۰/۰۰۰	۱۰/۸۷۸	۴/۳۲	الگوی اوقات فراغت
۴/۰۴	۴/۲۵	۰/۰۰۰	۸/۹۴۸	۴/۱۴	الگوی تعاملات اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق

همانطور که در جدول بالا ملاحظه می‌شود، در تمامی شاخص‌های مطرح شده، میانگین به دست آمده بالاتر از حد میانه عدد ۳ می‌باشد، بنابراین نتایج گویای میزان زیاد نوجوانان به این گونه سبک زندگی می‌باشد.

بررسی رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی در بین نوجوانان شهر زاهدان

جهت بررسی رابطه بین این دو متغیر به دلیل اینکه متغیر از نوع رتبه‌ای می‌باشد، از آزمون همبستگی اسپیرمن جهت ارتباط بین این دو متغیر استفاده شده است. در جدول ذیل به طور کامل توضیح داده شده است.

جدول ۳. بررسی رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی در بین نوجوانان شهر زاهدان

شاخص‌ها	نوع تحلیل	sig
الگوی عام مصرف	ضریب همبستگی	۰/۷۰۰
	اسپیرمن	۰/۰۰۰
	(2-tailed).سطح	۲۰۰
	تعداد	
الگوی خرید	ضریب همبستگی	۰/۶۷۹
	اسپیرمن	۰/۰۰۰
	(2-سطح معناداری	۲۰۰
	tailed)	
الگوی سبک پوشش و بازنمایی بدن	ضریب همبستگی	۰/۸۰۰
	اسپیرمن	۰/۰۰۰
	(2-سطح معناداری	۲۰۰
	tailed)	
الگوی اوقات فراغت	ضریب همبستگی	۰/۹۰۰
	اسپیرمن	۰/۰۰۰
	(2-سطح معناداری	۲۰۰
	tailed)	
الگوی تعاملات اجتماعی	ضریب همبستگی	۰/۶۹۹
	اسپیرمن	۰/۰۰۰
	(2-سطح معناداری	۲۰۰
	tailed)	
تعداد		

منبع: یافته‌های تحقیق

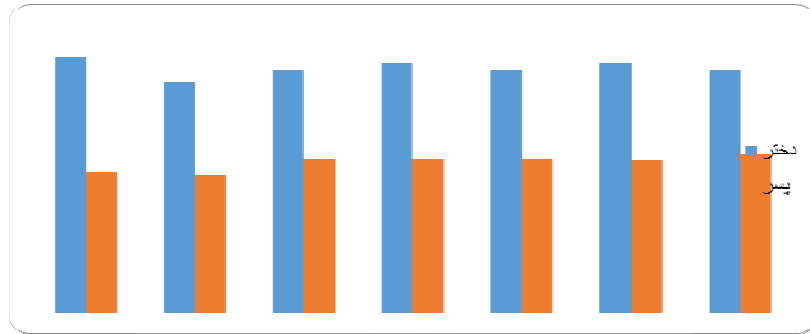
همانطور که در جدول بالا ملاحظه می‌شود، در بین شاخص‌های مطرح شده، شاخص الگوی عام مصرف با **correlation** به دست آمده ۰/۷۰۰ و **SIG** به دست آمده ۰/۰۰۰، شاخص الگوی خرید با **correlation** به دست آمده ۰/۶۷۹ و **SIG** به دست آمده ۰/۰۰۰، شاخص الگوی سبک پوشش و بازنمایی بدن با **correlation** به دست آمده ۰/۸۰۰ و **SIG** به دست آمده ۰/۰۰۰، شاخص الگوی اوقات فراغت با **correlation** به دست آمده ۰/۹۰۰ و **SIG** به دست آمده ۰/۰۰۰، درنهایت شاخص الگوی تعاملات اجتماعی با **correlation** به دست آمده ۰/۶۹۹ و **SIG** به دست آمده ۰/۰۰۰، گویای رابطه مستقیم و مثبت بین سبک زندگی و تربیت جنسی وجود دارد.

وضعیت تربیت جنسی در بین نوجوانان دختر و پسر

جدول ۳. میانگین و مقایسه بین وضعیت تربیت جنسی در بین نوجوانان دختر و پسر

متغیر	جنس	میانگین	آزمون من ویتنی	سطح معناداری
آشنایی فرزندان با شیوه‌های کنترل و تعدیل غریزه جنسی	پسر	۲/۲۰	4/3234	۰/۰۰۰
	دختر	۴/۰۰		
آشنایی فرزندان در جهت تأثیر دوست در سلامت یا سقوط اخلاق جنسی	پسر	۲/۱۵	4/2312	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۶۰		
آشنایی فرزندان در آگاهی از خطرات و امراض جنسی	پسر	۲/۴۰	4/6235	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۸۰		
آشنایی نوجوانان به مسائل دینی راجع به تعدیل جنسی برای نوجوانان قبل ازدواج	پسر	۲/۴۰	3/4511	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۹۰		
آشنایی در جهت آشنایی با شرایط همسر خوب از نظر اسلام	پسر	۲/۴۰	4/6235	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۸۰		
آشنایی مسائل شرعی در رابطه با بلوغ و تکلیف	پسر	۲/۳۸	4/9854	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۹۰		
آشنایی از آگاهی و خطرات و مفسد بی‌بند و باری جنسی	پسر	۲/۴۸	3/8778	۰/۰۰۰
	دختر	۳/۸۰		

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل ۲. میانگین وضعیت تربیت جنسی در بین نوجوانان دختر و پسر، منبع: یافته‌های تحقیق

همانطور که در جدول و نمودار بالا ملاحظه می‌شود، تمامی شاخص‌های مطرح شده میانگین به دست آمده در میان دختران و پسران تفاوت فاحشی را به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین نتایج آزمون من ویتنی برای مقایسه بین دو گروه نشان داده که SIG به دست آمده در تمامی شاخص‌ها ۰/۰۰۰ می‌باشد که نشان دهنده تفاوت معناداری بین دو گروه نوجوان دختر و پسر در وضعیت تربیت جنسی دیده می‌شود. در واقع در بین شاخص‌های مطرح شده، در شاخص‌های (آشنایی فرزندان با شیوه‌های کنترل و تعدیل غریزه جنسی، آشنایی فرزندان در جهت تأثیر دوست در سلامت یا سقوط اخلاق جنسی، آشنایی فرزندان در آگاهی از خطرات و امراض جنسی، آشنایی نوجوانان به مسائل دینی راجع به تعدیل جنسی برای نوجوانان قبل ازدواج، آشنایی با شرایط همسر خوب از نظر اسلام، آشنایی مسائل شرعی در رابطه با بلوغ و تکلیف، آشنایی از آگاهی و خطرات و مفسد بی‌بندوباری جنسی) بیشترین میانگین به دست آمده در بین دو گروه جنسی، دختران بالاترین میانگین‌ها را نسبت به پسران به خود اختصاص داده‌اند. نتایج گویای این است که دختران در جهت تربیت جنسی بیشتر از پسران آموزش کسب کردند.

نتیجه گیری

تربیت انسان به‌ویژه، در دوران کودکی و نوجوانی فراهم کردن زمینه‌ها و ابزار بهره‌گیری، برای بالندگی است، هر مولود بشر به حسب فطرت و خلقت خود، پاک و سالم خلق شده، این تربیت ناسالم است که او را بزهکار و مجرم به بار می‌آورد، به‌ویژه تربیت دوران کودکی و نوجوانی از حساسیت بسیار بالایی برخوردار است. پرورش انسان امری مستمر و طولانی‌مدت است. موفقیت در تربیت یک نسل، سبب می‌شود زنجیره‌ای صحیح در نسل‌های بعدی پدید آید. تربیت جنسی که شاخه‌ای مهم از تربیت است نیز به‌همین گونه است و یک سیر از قابل به فاعل (فرزندانی که خود والد می‌شوند) را طی می‌کند. تربیت صحیح زمینه‌تعالی انسان را فراهم می‌آورد و از انواع جرایم جنسی و غیر جرایم جنسی پیشگیری می‌کند سبک زندگی والدین در خانواده می‌تواند به نوعی در تربیت جنسی نوجوانان، به‌دلیل شرایط سنی و به دلیل واردشدن در یک محیط بزرگتر می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی را در پی داشته باشد. در این مطالعه نتایج تجزیه و تحلیل نشان داد که در فرضیه اول، رابطه بین سبک زندگی و تربیت جنسی در بین نوجوانان شهر زاهدان، در بین شاخص‌های مطرح‌شده شاخص‌های، الگوی فراغت با میانگین $4/32$ و الگوی عام مصرف با میانگین $3/99$ ، به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند؛ همچنین جهت سنجش سبک زندگی نوجوانان از آزمون T تک‌نمونه‌ای استفاده شده است، نتایج نشان داد، میانگین به دست آمده بالاتر از حد میانه عدد ۳ می‌باشد، بنابراین نتایج گویای میزان زیاد نوجوانان به این گونه سبک زندگی می‌باشد. همچنین نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن نشان داد که در تمامی شاخص‌های مطرح‌شده سطح معناداری به دست آمده، $0/000$ است که نشان می‌دهد، بین سبک زندگی و تربیت جنسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. در فرضیه دوم، مقایسه بین وضعیت تربیت جنسی در بین نوجوانان دختر و پسر نشان داد که تمامی شاخص‌های مطرح‌شده میانگین به دست آمده در میان دختران و پسران، تفاوت فاحشی را به خود اختصاص

داده‌است؛ همچنین نتایج آزمون من ویتنی برای مقایسه بین دو گروه نشان داده که سطح معناداری به دست آمده در تمامی شاخص‌ها ۰/۰۰۰ می‌باشد که نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین دو گروه نوجوان دختر و پسر در وضعیت تربیت جنسی دیده می‌شود. در واقع در میان انبوه مشکلاتی که نوجوانان امروز با آن روبرو هستند، تربیت جنسی اهمیت ویژه‌ای دارد. باید پذیرفت که بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی ناشی از طغیان تمایلات جنسی است که سبب برهم خوردن نظم اجتماعی و به خطر افتادن سلامت جامعه می‌شود، همانطور که از نتایج می‌توان برداشت کرد، بین سبک زندگی و تربیت جنسی ارتباط مستقیم وجود دارد. نوجوانان چه دختر و چه پسر باید در زمینه روابط انسانی، هویت جنسی، رعایت مسائل بهداشتی، مهارت‌های زندگی، ارزش‌ها و خلاقیت‌های انسانی، بیان احساسات، نیازها و افزایش عزت و نفس باید از طرف والدین توصیه‌های لازم را ببینند.

در چارچوب نتایج به دست آمده راهکارهای نیز پیشنهاد شده است:

- طرح آموزش عملی و محتوای آن از سوی گروهی از کارشناسان از جمله متخصصان علوم تربیتی، روانشناسان در جهت آموزش به خانواده‌ها در راستای تربیت جنسی فرزندان.
- آموزش جنسی به فرزندان از سوی والدین بدون جهت‌گیری خاص و دادن اطلاعات لازم در اختیار فرزندانشان تا بتوانند دیدگاهی سالم زندگی آینده خود را بنا کنند.
- توضیحات ساده و مختصر و قابل فهم درباره بلوغ و تغییرات گوناگون جسمانی و عاطفی.
- اصطلاحات و توضیحات و لغت‌های مناسب و صحیح در جهت آموزش و دادن جواب‌های ساده و روشن و متناسب با سطح رشد و سن فرزندان درباره مسائل جنسی.

منابع

قرآن

۱. حاجی‌ده‌آبادی، محمدعلی، (۱۳۷۷)، درآمدی بر نظام تربیتی اسلام، قم، مرکز جهانی علوم اسلامی، ص ۱۲.
۲. حسینی، سید مجتبی، (۱۳۸۹)، جمعیت و تنظیم خانواده، ج ۱۵. انتشارات حکیم، تهران.
۳. خجسته، سعیده، (۱۳۹۵)، بررسی تربیت و آموزش مسائل جنسی در کودکان و نوجوانان از دیدگاه اسلام و اهل بیت. سومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.
۴. علی‌مردانی، ع، (۱۳۸۶)، ازدواج سنت نبوی، شمیم معرفت. شماره‌ی ۱۲.
۵. فرمهبینی فراهانی، محسن، (۱۳۸۷)، نگاهی گذرا بر تربیت جنسی در مقاطع مختلف تحصیلی، فصلنامه سلامت روان. سال اول، شماره اول
۶. فقیهی، علی‌نقی. شکوهی یکتا، محسن. پزند، اکرم، (۱۳۸۷)، آموزش جنسی به کودک و نوجوان از دیدگاه اسلامی و مطالعات روان شناختی، دو فصلنامه علمی- تخصصی تربیت اسلامی. س ۳. ش ۷.
۷. _____، (۱۳۸۸)، تربیت جنسی، اصول و روش‌ها، از منظر قرآن و حدیث. ج ۳، قم، دارالحدیث.
۸. قائمی، علی، (۱۳۷۷)، خانواده و فرزندان. کتاب دوم آموزش خانواده، تهران. انتشارات انجمن اولیاء و مربیان، چاپ سوم.
۹. _____، (۱۳۷۸)، هدایت جنسی و مسائل مربوط به ازدواج. از مقالات ارائه شده در کتاب پنجم آموزش خانواده، تهران، انتشارات انجمن اولیا و مربیان، چاپ سوم.

۱۰. کوچتکوف، و. د. لایپک، و. م. (۱۳۷۳)، روان شناسی و تربیت جنسی کودکان و نوجوانان، ترجمه محمد تقی زاده، ج. ۱۴. تهران. بنیاد.
۱۱. گیدنز، آنتونی، (۱۳۸۰)، پیامدهای مدرنیته، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران، نشر مرکز، چاپ دوم.
۱۲. _____، (۱۳۸۲)، تجدد و تشخیص (جامعه و هویت شخصی در عصر جدید) ترجمه: ناصر موقیان، تهران: نشرنی، چاپ دوم.
۱۳. مرقاتی خویی، عفت السادات، ابوالقاسمی، ناریا. تقدیسی، محمدحسین، (۱۳۹۲)، سلامت جنسی کودکان: مطالعه کیفی تبیین دیدگاه‌های والدین. مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی. دوره ۱۱. شماره ۲. صص ۶۵-۷۴.
14. Adeloje, J. A., (1991), *the attitude of adults to the teaching of sex education in postprimary schools, Nigerian Journal of Guidance and Counseling, Vol 4 (1-2), pp.71-78.*
15. Anerson. E, (1999), *Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner city. New York: Norton.*
16. Bourdieu, Pierre, (1984), *Distinction: A Social Critique of the Judgement of taste, Routledge. pp.15*
17. Cockerham WC, (2005), *Health lifestyle theory and the convergence of agency and structure, J Health Soc Behav, 4 6(1):51-67.*
18. Ford ES, Li C, Zhao G, Pearson WS, Tsai J, Greenlund KJ, (2010), *Trends in low-risk lifestyle factors among adults in the united states: Findings from the behavioral risk factor surveillance system 1996– 2007. Prev med, 51(5):403-7.*
19. Huston, R. L. & L. J. Martin & D. M. Foulds, (1990), *Effect of a program tofacilitate parent-child communication, Clinical Pediatrids, vol 29 (11), p.626-633.*
20. King, B. M. & L. S. Parisi & K. R. Odwyer, (1993), *College sexuality education promotes future discussions about sexuality between former students and their children, Journal of Sex Education and Therapy, Vol 19 (4), pp.258-293.*

21. Kyman, W., (1995), *the first step: sexuality education for parents*, *Journal of Sex Education and Therapy*, Vol 21 (30), pp.153-157.
22. Pillai, V. K. & D. L. Yates., (1993), *Teenage sexual activity in Zambia: The need for a sex education policy*, *Journal of Biosocial Science*, vol 25 (3), pp.411-414.
23. Reis, Janet. & A. Seidl., (1989), *School administrators, Parents, and sex education: A resolvable paradox?* *Adolescence*, Vol 24 (95), p.639-645.
24. Rodrigues, O. M., (1989), *Proposal for training sex educators in psychology faculties*", *Revista latinoamericana de sexologia*, Vol 4 (2), pp.211-221.

